

දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම අවම කිරීම කෙරෙහි සාර්ක් සංවිධානයේ කාර්ය භාරය

නිල්මිණි රණසිංහ

පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය පරිසර හා පුනර්ජනනීය බලශක්ති අමාත්‍යාංශය

ගෝලීය උණුසුම හේතුකොට ගෙන ඇති වූ දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් ලොව පුරා ජනයාගේ ජීවිත හා බැඳුණ කීරණාත්මක සාධකයක් බවට පත් වූ යුගයක, දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමේ හා එම බලපෑම් වලට අනුගත වීමේ ක්‍රමෝපායයන් ක්‍රියාත්මක කර වීම අත්‍යාවශ්‍ය කරුණකි.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ සහ එහි කියෝතෝ සන්ධානය හරහා ලෝක ප්‍රජාව ගෝලීය උණුසුම සඳහා තුඩු දෙන හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම කිරීමේ ගෝලීය ප්‍රයත්නයට සක්‍රීයව දායකත්වය සැපයීමට බැඳී සිටී. මෙම ප්‍රයත්නයේ දී දේශගුණ විපර්යාසවල දැඩි බලපෑම් වලට ලක්වන, නමුත් හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම මට්ටමක පවත්නා රාජ්‍ය හා දූපත් වලින් සමන්විත සාර්ක් සංවිධානයට අයත්, රටවල් සියල්ල එක්සත් වී දේශගුණ විපර්යාස වල බලපෑම් අවම කිරීමේ දිගු කාලීන විසඳුම් සෙවීමට එක්සත් වීම පැසසිය යුත්තකි.

ශ්‍රී ලංකාව, ඉන්දියාව, මාලදිවයින, තේපාලය, පක් ස්ථානය, බංග්ලාදේශය, භූතානය, ඇෆ්සනිස්ථානය ආදී රටවල් වලින් සමන්විත වූ සාර්ක් සංවිධානය, දේශගුණ විපර්යාසවල සෘජු හා වක්‍ර බලපෑම් හමුවේ නිරතුරුවම පීඩාවට පත් වන අතර එයට එරෙහිව නැගී සිටීමට සාමූහික ප්‍රයත්නයක් ලෙස ලෝක ප්‍රජාව හා සමගාමීව කලාපීය වශයෙන් එකගතාවයක් ඇති කර ගෙන ඇත.

දේශගුණ විපර්යාස සිදුවෙමින් පවතින බවත්, මානව ක්‍රියාකාරකම් වල සෘජු ප්‍රතිඵලය වායුගෝලය උණුසුම් වීම බවත් දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් රාජ්‍යයක මඩුල්ල (IPCC) විසින් ගෙන හැර දක්වා ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව හා මාලදිවයින වැනි දිවයින් වලට මුහුදු මට්ටම ඉහල යාම නිසා සෘජු බලපෑම් එල්ල වීම වැලැක්විය නොහැක්කකි. විද්‍යානුකූල සාධක අනුව මුහුදු මට්ටම ඉහල යාමට හේතුව උෂ්ණත්වය ඉහල යාම හා ඒ සමගම සිදු වන වායුගෝලය උණුසුම් වීම බවත් අනාවරණය වී ඇත. ඒ අනුව ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සිදු වන මුහුදු මට්ටම ඉහල යාම නිසා වෙරළාසන්න ජනාවාසයන්ට, ජීවනෝපායන්ට, සංචාරක කර්මාන්තයන්ට මෙන්ම, යටිතල පහසුකම් වලට බලපෑම් එල්ල වනු ඇත. තවද ලවණ ජලය රට තුලට ගලා යාම හේතුවෙන් වගා කළහැකි බිම් ලවණ ජලයෙන් යටවීම හා මිරිදියේ ලවණතාව වැඩි වීම වැනි අහිතකර බලපෑම් ඇති කරයි.

සාර්ක් කලාපයට වඩා තීව්‍ර ලෙස දැනෙන දේශගුණ විපර්යාසවල අහිතකර ප්‍රතිඵල වන අධික තීව්‍රතාවයකින් යුත් වර්ෂාපතනයකින් පසුව ඇති වන හදිසි ජල ගැලීම් හා නාය යෑම් ද, දීර්ඝ වියලි කාලගුණ තත්ත්ව හේතුකොට ගෙන ඇතිවන ජල හිගය ආදී අන්තගාමී කාලගුණ තත්ත්වයද කලාපීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව කෙරේ දැඩි බලපෑම් එල්ල කරයි.

අහස් දියෙන් ගොවිතැන් කටයුතු වල නියැලෙන ජනතාවක් සිටින සාර්ක් කලාපය තුළ ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සහ ජනතාවගේ පෝෂණ අවශ්‍යතාවලටද වෙනස් වන වර්ෂාපතනය සෘජු බලපෑම් එල්ල කරයි. එමෙන්ම කලාපීය රට වල බහුලව සිදු කෙරෙන අභ්‍යන්තර ධීවර කර්මාන්තයද ගැටළු සහගත තත්ත්වයකට පත් වේ.

අධික තීව්‍රතාවයකින් යුතු වර්ෂාපතනය පාංශු බාදනය ඉහල නංවන අතර පසෙහි සාරවත් බව අඩු කරයි. එමෙන්ම මතුපිටින් ගලා යන ජලය සමග

පැමිණෙන රොන්මඩ ජලාශ වල තැන්පත් වී ජලාශ වල ජලය ගබඩා කල හැකි ධාරිතාවය අවම කරයි.

ඉහළ යන උෂ්ණත්වය බෝග අස්වැන්න සහ පශු සම්පත් වල ඵලදායිතාවයට අහිතකර ලෙස බලපානු ඇත. එයට අමතරව ආක්‍රමණික ශාක හා සත්ව විශේෂ සීඝ්‍රව ලෙස පැතිර යාම සිදු වේ.

මානව සෞඛ්‍යය කෙරෙහි දේශගුණ විපර්යාස ඵල්ල කරන තර්ජන ද සුළු පටු නොවේ. ගං වතුර නාය යාම් වඩාත් ප්‍රබලව නිතර නිතර සිදු වීම ජීවිත අවදානම වැඩි කරයි. වැඩි ජනගහනයක් අවතැන් වන අතර මානව සෞඛ්‍යයට තර්ජන ඵල්ල වේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වලින් හෙබි සාර්ක් කලාපයේ බහුතරය අඩු ආදායම් ලාභී ජනතාව වන අතර ඔවුන් මෙමගින් වඩාත් පීඩාවට පත් වේ. තවද මැසි මදුරුවන් සහ මීයන් වැනි රෝගකාරකයන් ගේ වැඩි වීම සහ පැතිරීම නිසා වෙංගු උණ සහ මී උණ වැනි රෝගාබාධ වේගයෙන් ව්‍යාප්ත වේ.

තවද දේශගුණ විපර්යාස මගින් ජෛව විවිධත්වයට සහ පාරිසරික සම්පත් වලට ඇති කරන බලපෑම අතිමහත්ය. වර්ෂාපතන රටාවේ හා උෂ්ණත්වයේ සිදුවන වෙනස සියලු පරිසර පද්ධතීන්ගේ වෙනස්කම් වලට හේතු වනු ඇත.

රටක් වශයෙන් දේශගුණ විපර්යාසවල අහිතකර බලපෑම් වලට තනිව මුහුණ දීම කෙසේ වත් සිදු කල නොහැකි කාර්යයකි. මේ සඳහා සාර්ක් කලාපය ඒකරාශී වූයේ අරමුණු කිහිපයක් පෙර දැරී කරගෙනය. එහිදී කලාපීය රටවල් අතර ආපදා අවස්ථාවන්ට මුහුණ දීමට ඇති හැකියාව ශක්තිමත් කරගැනීම හා දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් අවම කර ගැනීමට රටවල් අතර තාක්ෂණික දැනුම හුවමාරුව තුළින් සාර්ක් කලාපීය රටවල ධාරිතා වර්ධනය අපේක්ෂා කෙරේ.

කලාපීය සංවර්ධනයේ දී සහ සැලසුම් කරණයේ දී දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරු වීම මෙන්ම අනාගතය සඳහා හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම

කිරීම වැනි පෘථුල බලාපොරොත්තු පෙරදැරී කරගෙන 2010 අප්‍රේල් මස 28-29 දෙදින තුළ භූතානයේ තිම්පු නුවර, සාර්ක් රටවල රාජ්‍ය නායකයින්ගේ සහභාගිත්වයෙන් පැවති 16 වන සාර්ක් සමුළුවේදී දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ කතිකාවත ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන තේමාව ලෙස පිළිගත් අතරම, මෙම අභියෝගය ජයගනු වස් ඔවුන්ගේ කැපවීම පිළිබඳ යලි ප්‍රතිඥා දෙන ලදී. මේ සඳහා සාර්ක් රටවල් වල නායකයින් දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ තිම්පු ප්‍රකාශනය පිළිගත් අතර එහි සඳහන් නිර්දේශයන්ට හැකි ඉක්මනින් අනුගත වීමට මෙහෙයවන ලදී. තිම්පු ප්‍රකාශනයන්ගේ අඩංගු නිර්දේශයක් අනුව යමින්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් රාජ්‍ය විශේෂඥකණ්ඩායමක් පිහිටුවා ගන්නා ලදී. මෙම විශේෂඥ කණ්ඩායම විසින් රටවල් අතර පවත්නා දේශගුණ විපර්යාස මැඩලීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, ක්‍රමවත්ව ක්‍රියාත්මක කරවීම සඳහා අවශ්‍ය මෙහෙයවීම් හා තාක්ෂණික මාර්ගෝපදේශකත්වය සැපයීමටද බලාපොරොත්තු වේ.

මෙහි දී සාර්ක් කලාපය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වන සාර්ක් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ප්‍රධාන තේමාවන් ලෙස සාර්ක් කලාපීය රටවල් අතර දැනුම හා තාක්ෂණය හුවමාරු කර ගැනීමේ අවස්ථා සැලසීම හා ජාතික තලයේ ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රතිඵල උපයෝගී කර ගෙන සාර්ක් කලාපීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සැකසීම සඳහා මූලික පදනමක් ලබා ගැනීමයි.

තවද සාර්ක් සංවිධානයේ රටවල් එකමුතුවක් ලෙස නියෝජනය වෙමින් දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ පොදු මතයක් හා දේශගුණ විපර්යාස සම්බන්ධව පොදු එකඟතාවයක් ඇති කර ගැනීම මගින් දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ, ගෝලීය කතිකාවන් සඳහා සාර්ක් සංවිධානයේ පොදු මතය ප්‍රකාශ කිරීම සහ හඩක් නැගීම අරමුණු වේ.

ඉහත අරමුණු පෙරදැරී කරගෙන සාර්ක් සංවිධානය දේශගුණ විපර්යාස වලින් ඇති වන බලපෑම් වලින් කලාපීය ජනතාවට සිදු වන හානිය අවම කර ගැනීම සඳහා, සංවිධානාත්මකව තබන ලද ඉදිරි පියවර මගින් ඇතිවන කලාපීය එකමුතුව හරහා ගෝලීය ප්‍රයත්නයන් ශක්තිමත් කිරීමට හැකිවීම ප්‍රශංසනීය වේ.